

UWAGA!!!!

Od 01-01-2024 r. zmieniają się zasady funkcjonowania systemu świadczeń opiekuńczych.

Nowy system zakłada:

1. likwidację specjalnego zasiłku opiekuńczego,
2. zmiany w warunkach przyznawania funkcjonującego obecnie świadczenia pielęgnacyjnego - nowe zasady,
3. wprowadzenie do systemu prawnego nowego świadczenia - świadczenia wspierającego kierowanego bezpośrednio do osoby z niepełnosprawnością w wieku od ukończenia 18 r. życia (nie do opiekuna takiej osoby),
4. pakiet rozwiązań osłonowych dla osób dotychczas pobierających świadczenie za sprawowaną opiekę i przepisy przejściowe.

Niżej omówione zostaną szczegółowo poszczególne zmiany:

1) Likwidacja specjalnego zasiłku opiekuńczego

Z dniem wejścia w życie ustawy o świadczeniu wspierającym, czyli z dniem 1 stycznia 2024 r., zostaje uchylony art. 16a ustawy o świadczeniach rodzinnych regulujący zasady przysługiwania specjalnego zasiłku opiekuńczego. Oznacza to, że od tej daty specjalny zasiłek opiekuńczy nie będzie już przyznawany.

Wyjątkowo, na podstawie przepisów przejściowych, zasiłek ten będzie mógł być przyznany także po 31 grudnia 2023 r. na zasadzie zachowania praw nabytych. Szczegółowe informacje dotyczące przepisów przejściowych regulujących tę kwestię opisane będą w punkcie 4 niniejszej informacji.

2) Świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach

- od 1 stycznia 2024 r. świadczenie pielęgnacyjne będzie przysługiwać wyłącznie osobom sprawującym opiekę nad osobą w wieku **do ukończenia 18. roku życia, czyli wyłącznie nad dziećmi** (art. 17 ust. 1).

- zmianie ulegnie katalog osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego - zgodnie z nowymi przepisami, świadczenie pielęgnacyjne od 1 stycznia 2024r. będzie przysługiwać:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) **innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 oraz z 2022 r. poz. 2140) ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom,**
- 3) opiekunowi faktycznemu dziecka,

4) rodzinie zastępczej, osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorowi regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektorowi interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego,

- w przypadku gdy opiekun będzie sprawować opiekę nad więcej niż jedną osobą niepełnosprawną w wieku do ukończenia 18. roku życia legitymującą się odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności/znacznym stopniu niepełnosprawności, to wysokość świadczenia pielęgnacyjnego, ulegnie **podwyższeniu po 100% na drugą i każdą kolejną osobę, nad którą sprawowana jest opieka** – warunkiem jest złożenie wniosku przez opiekuna o podwyższenie świadczenia pielęgnacyjnego (uwaga: dotyczyć to będzie tylko osób-opiekunów wymienionych w art. 17 ust. 1-3, osób będących rodziną zastępczą oraz osób prowadzących rodzinny dom dziecka),

- w przypadku śmierci osoby wymagającej opieki, osoba sprawująca opiekę **zachowa prawo** do świadczenia pielęgnacyjnego do ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpił zgon osoby wymagającej opieki,

- **uchylony zostanie warunek rezygnacji lub niepodjęcia zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej**, co oznacza, że osoby sprawujące opiekę nie będą musiały rezygnować z aktywności zawodowej aby otrzymać świadczenie pielęgnacyjne - będą mogły pracować/prowadzić działalność gospodarczą,

- w konsekwencji uchylenia powyższego uchylony zostanie również art. 17b ustawy o świadczeniach rodzinnych, czyli przepis uzależniający przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego rolnikom, małżonkom rolników lub domownikom od warunku zaprzestania prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym. W związku z tym, uchylony zostanie także w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników przepisy dotyczące opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za te osoby,

- uchylony zostanie art. 17 ust. 1a, czyli przepis wskazujący na kolejność osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego,

- **uchylony zostanie art. 17 ust. 1b, czyli przepis warunkujący przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego od daty powstania niepełnosprawności,**

- **uchylony zostanie przepis uniemożliwiający przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego, jeśli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do własnej emerytury, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, lub świadczenia pieniężnego przyznanego na zasadach określonych w ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia,**

- uchylony zostanie art. 27 ust. 5, ograniczający zbiegi wymienionych w tym przepisie świadczeń rodzinnych.

Uwaga: opisane wyżej, nowe warunki przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego, które obowiązywać będą od 1 stycznia 2024 r. nie dotyczą osób, które, na zasadzie zachowania praw nabytych, będą pobierać to świadczenie na podstawie przepisów dotychczasowych (w oparciu o przepis przejściowy - art. 63 u.ś.w.).

3) Świadczenie wspierające:

Od 1 stycznia 2024 r. wprowadzony zostanie nowy rodzaj świadczenia, tj. świadczenie wspierające. Będzie ono skierowane bezpośrednio do osób z niepełnosprawnościami.

Uprawnionymi do świadczenia wspierającego będą osoby z niepełnosprawnościami w wieku od ukończenia 18 roku życia, które uzyskają decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia – na poziomie od 70 pkt do 100 pkt.

Poziom potrzeby wsparcia będzie ustalany w formie decyzji przez wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności, natomiast przyznawanie i wypłacanie (na podstawie ww. decyzji o poziomie potrzeby wsparcia, świadczenia wspierającego, na wniosek osoby z niepełnosprawnościami lub jej przedstawiciela) będzie zadaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Ustawa o świadczeniu wspierającym wejdzie w życie 1 stycznia 2024 r. z pewnymi wyjątkami:

- **od 1 stycznia 2024 r.** – świadczenie wspierające będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia **od 87 do 100 pkt**,
- **od 1 stycznia 2025 r.** – świadczenie wspierające będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia **od 78 do 86 pkt**,
- **od 1 stycznia 2026 r.** - świadczenie wspierające będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z ustalonym poziomem potrzeby wsparcia **od 70 do 77 pkt**.

Świadczenie wspierające będzie przysługiwało, w zależności od poziomu potrzeby wsparcia, w wysokości od 40% wysokości renty socjalnej do maksymalnej wysokości - 220% renty socjalnej (kwota netto, czyli bez potrąceń na podatek dochodowy czy ubezpieczenie zdrowotne).

4) Pakiet osłonowy dla osób dotychczas pobierających świadczenia za sprawowaną opiekę i przepisy przejściowe art. 63 ustawy o świadczeniu wspierającym.

Osoby, które nabyły, bądź nabędą na starych, obowiązujących przed wejściem w życie ustawy o świadczeniu wspierającym (tj. do 31 grudnia 2023 r.), przepisach prawo do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego **będą mogły w dalszym ciągu pobierać** wymienione świadczenia zgodnie z dotychczasowymi przepisami.

Będzie to miało zastosowanie:

- w sprawach o świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy, do których prawo powstało do dnia 31 grudnia 2023 r. (art. 63 ust. 1 u.ś.w.),
- w przypadku osób, którym przed 1 stycznia 2024 r., albo nawet po tej dacie, ale, na zasadach obowiązujących do dnia 31 grudnia 2023 r., przyznane zostało co najmniej do dnia 31 grudnia 2023 r. prawo do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego - osoby te zachowają, na zasadach obowiązujących do dnia 31 grudnia 2023 r., prawo do tych świadczeń nie dłużej jednak niż do końca okresu, na który prawo zostało przyznane (art. 63 ust. 2 u.ś.w.),
- w przypadku gdy osobie, nad którą sprawowana jest opieka zostało wydane nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie o niepełnosprawności. Warunkiem zachowania prawa odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego będzie złożenie wniosku o nowe orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin ważności dotychczasowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenia o niepełnosprawności, a następnie złożenie wniosku o ustalenie prawa odpowiednio do świadczenia pielęgnacyjnego albo specjalnego zasiłku opiekuńczego w terminie 3 miesięcy, licząc od wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo o niepełnosprawności (art. 63 ust. 3 u.ś.w.),
- w przypadku specjalnego zasiłku opiekuńczego prawo do tego świadczenia na zasadach dotychczasowych przysługiwać będzie również po upływie okresu zasiłkowego, na który prawo zostało przyznane (czyli także na kolejne okresy zasiłkowe) pod warunkiem, że wniosek o ustalenie prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego na nowy okres zasiłkowy zostanie złożony w terminie 3 miesięcy od dnia następującego po dniu, w którym zakończył się dotychczasowy okres zasiłkowy (art. 63 ust. 4 u.ś.w.).

Tym samym w tych sprawach stosowane będą przepisy dotychczasowe, czyli stare zasady.

UWAGA!!!!

Świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy przyznane na zasadach dotychczasowych oraz zasiłek dla opiekuna, nie będą przysługiwać, jeżeli osoba wymagająca opieki będzie miała przyznane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawo do świadczenia wspierającego (art. 63 ust. 6 u.ś.w.).

W konsekwencji tego przepisu wprowadzone zostały także przepisy proceduralne, które przewidują:

- **zawieszenie postępowania** o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna do czasu rozstrzygnięcia sprawy z wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego w sytuacji, gdy osoba wymagająca opieki lub osoba uprawniona do jej reprezentowania złożyły wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego. Następnie ustalenie prawa do ww. świadczeń w wyniku podjęcia zawieszono postępowania będzie

następowało po dokonaniu przez ZUS rozstrzygnięcia sprawy z wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego (art. 63 ust. 7-8 u.ś.w.),

- **zawieszenie wypłaty** przyznanego już świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna, jeżeli osoba wymagająca opieki lub osoba uprawniona do jej reprezentowania złożyła wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego. W przypadku odmowy przyznania osobie wymagającej opieki świadczenia wspierającego lub pozostawienia wniosku o to świadczenie bez rozpatrzenia, świadczenie pielęgnacyjne albo specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna, będzie wypłacany od miesiąca, w którym wstrzymano ich wypłatę do końca okresu na jaki je przyznano, jeżeli nadal osoba będzie spełniać warunki określone w brzmieniu dotychczasowym (art. 63 ust. 9-10 u.ś.w.),

- **uznanie za nienależnie pobrane świadczenia:** świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, zasiłku dla opiekuna, wypłaconego opiekunowi za okres, za który osoba wymagająca opieki otrzymała świadczenie wspierające.

W celu realizacji ww. przepisów Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie będzie miał zapewniony, drogą elektroniczną, poprzez odpowiednie usługi wymiany danych w ramach Emp@tii, dostęp do danych ZUS o złożonych wnioskach/przyznanym świadczeniach wspierających.

Osoba z niepełnosprawnościami, składając w ZUS wniosek o świadczenie wspierające, będzie mogła zdecydować od jakiego miesiąca chce mieć przyznane przez ZUS świadczenie wspierające, dzięki czemu może nie dopuścić do sytuacji otrzymania świadczenia wspierającego za ten sam okres, za który jej opiekun otrzymał świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna i tym samym uniknąć sytuacji powstania nienależnych świadczeń po stronie jej opiekuna.

Za opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy zaprzestaną pobierać świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna w związku z wyborem przez osobę z niepełnosprawnościami świadczenia wspierającego **opłacane będą** ze środków budżetu państwa **składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne**. Warunkiem jest wspólne zamieszkiwanie i gospodarowanie opiekuna z osobą z niepełnosprawnościami oraz niepodejmowanie zatrudnienia przez opiekuna (objęcie ww. ubezpieczeniami będzie realizowane przez ZUS, na wniosek opiekuna składany do ZUS).

Ponadto opiekun osoby niepełnosprawnej będzie miał możliwość uzyskania zasiłku dla bezrobotnych, a także świadczenia przedemerytalnego.

WAŻNE!!!!

Osoba pobierająca świadczenie pielęgnacyjne, która sprawuje opiekę nad dzieckiem w wieku do ukończenia 18. roku życia, która będzie chciała po 31 grudnia 2023 r. otrzymać świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach (czyli z możliwością podejmowania zatrudnienia lub innej

pracy zarobkowej bez ograniczeń) musi po tej dacie zrezygnować z pobierania świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie starych przepisów i złożyć nowy wniosek o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie nowych przepisów.